

Zhytomyr Ivan Franko State University Journal.
Philological Sciences. Vol. 1 (96)

Вісник Житомирського державного
університету імені Івана Франка.
Філологічні науки. Вип. 1 (96)

ISSN (Print): 2663-7642
ISSN (Online): 2707-4463

УДК 811.161.2'42

DOI 10.35433/philology.1 (96).2022.121-135

МЕТАФОРИ ДОРОГИ В СУЧАСНОМУ РЕЛІГІЙНОМУ ДИСКУРСІ

І. І. Коломієць*

Вивчення особливостей релігійної комунікації належить до перспективних напрямів у сучасній лінгвістиці. Дослідники релігійного дискурсу констатують, що метафори є однією з найбільш виразних ознак мови релігії й виконують у релігійній комунікації прагматичну роль. У статті на матеріалі сучасних релігійних текстів, зокрема проповідей, послань, звернень українських релігійних діячів, розглянуто метафори дороги та специфіку їхнього використання.

Метафори дороги на позначення людського життя є традиційними, закоріненими в просторовому переживанні реальності. У релігійному дискурсі джерелом метафор дороги є текст Святого Письма, вони зазвичай позначають життєвий вибір християнина, що узагальнено позначають як шлях праведний, що веде до спасіння, і як шлях неправедний, що веде до загибелі людської душі. Обидва шляхи конкретизуються через метафори, що містять аксіологічну характеристику життєвим орієнтирам людини. Акцент у релігійному дискурсі робиться на передачі правди, про те, що метою життя і поведінки людини є її порятунк, але людина самотійно не може досягнути цей шлях, вона може не бачити його, цю ідею передають метафори на позначення супроводу в дорозі, який здійснює Бог, Христос, Богородиця. Гріховність, неправедні вчинки порівнюють із людиною, що заблукала, утратила орієнтацію, збилася з дороги, відкинута на узбіччя.

Життя як дорога категоризується через лексеми на позначення дороги: дорога, шлях, через дієслова на позначення руху: іти, крокувати, пуститися в дорогу. Метафора дороги може бути реалізована як мандрівка, подорож тривалістю у все життя разом з усією християнською спільнотою або ж як фрагмент, обмежений якоюсь подією.

Специфічним для сучасних релігійних творів є проєкція метафор дороги на українські реалії: тяжка і кривава боротьба України за волю означена метафорою Хресна дорога України, дорога до славного воскресіння — духовного і національного.

Метафори дороги полегшують передачу істин зі сфери сакрального, що покращує адресатам їхнє сприйняття.

Ключові слова: релігійний дискурс, метафора, прагматика метафори, метафора дороги, релігійна комунікація.

* кандидат філологічних наук,

доцент кафедри української мови та методики її навчання

(Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини), innaosvita5@ukr.net

ORCID: 0000-0001-5355-9332

WAY-RELATED METAPHORS IN MODERN RELIGIOUS DISCOURSE

Kolomiets I. I.

The study of the peculiarities of religious communication belongs to promising directions in modern linguistics. Researchers of religious discourse state that metaphors are one of the most distinct features of the language of religion and play a pragmatic role in religious communication. The article is about modern religious texts, including sermons, messages, appeals to Ukrainian religious figures. The article also examines metaphors concerning a way and the specifics of their use.

Way-related metaphors for the designation of human life are traditional, rooted in the spatial experience of reality. In religious discourse, the source of the way-related metaphors is the texts of Scripture, they usually represent the life choice of a Christian, which is generally denoted as a righteous path, leading to salvation and as an unjust path, leading to the death of the human spirit. Both paths are specified through metaphors containing axiological characteristics of human life guidelines. The emphasis in religious discourse is on the transfer of the truth, thus the purpose of life and person's behaviour is a salvation, but a person cannot grasp this path on their own, they may not see it, this idea is transmitted by metaphors for the designation of accompaniment on the way taken by God, Christ, Holy Mother. Sins, unjust actions are compared to a lost man, lost his orientation, got off the way, rejected to the sidelines.

Life as a way is categorized through tokens to designate the way: the way, the road, through verbs that mark motion: go, step, follow the way. Way-related metaphors can be represented as a journey, a life-long journey with the Christian community, as well as a fragment, limited by an event.

Specific for contemporary religious works is the projection of the way-related metaphors to Ukrainian realities: the severe and bloody struggle of Ukraine for freedom is determined by the metaphor of the Crossroad of Ukraine, the road to the glorious resurrection – spiritual and national.

Way-related metaphors facilitate the transfer of truths from the sphere of sacred and facilitate the addressees of their perception.

Keywords: religious discourse, metaphor, pragmatics of metaphor, way-related metaphors, religious communication.

Постановка наукової проблеми.

Вивчення особливостей релігійної комунікації належить до перспективних напрямів у сучасній лінгвістиці. Релігійний дискурс є одним із найдавніших типів інституційного дискурсу, завдання якого полягає в наверненні та зміцненні віри. Для досягнення цієї мети автори релігійних текстів застосовують комплекс мовних засобів, важлива роль у якому належить метафорі. Дослідники релігійного дискурсу зауважують, що метафори є однією з найбільш виразних ознак мови релігії. У релігійному дискурсі їй відводять прагматичну роль. Названі чинники зумовляють актуальність вивчення метафор у релігійному дискурсі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Лінгвістичні дослідження ХХ ст. подають нове трактування

метафори. Традиційно її розглядали як риторичний засіб для орнаментування тексту, як художньо-образний засіб. Проте поява праці Дж. Лакоффа та М. Джонсона "Метафори в нашому житті" змінила погляди на метафору: дослідники акцентували на концептуальному характері метафори, кваліфікували її як один з основних засобів пізнання, а також відводили їй роль у побудові соціальної і політичної реальності [41: 187]. Метафора – наш основний інструмент, щоб частково зрозуміти те, що неможливо зрозуміти повністю, тобто наші почуття, естетичні переживання, моральні дилеми та духовну свідомість [41: 186, 220]. Особливу роль відводять метафорі в релігійному дискурсі. Б. Драбик-Франчек зауважує, що метафора у релігійній комунікації дає не стільки розуміння сакральних тайн,

скільки створення умов, щоб про сакральне можна було говорити в наявній комунікативній ситуації: серед людей, за допомогою людської мови та з використання людського розуміння [39: 31]. Однак пізнання через метафору не є прямим, його спрямовує адресант, який суб'єктивно обирає метафори, а це впливає на сприйняття реципієнтів, бо мовець акцентує на обраних аспектах. Такі прийоми використання метафор властиві дискурсам переконування, включно й релігійному [39: 273]. Переконувальний характер релігійного дискурсу робить його особливо сприйнятливим для використання метафори, бо вони дають змогу відносно просто та яскраво визначає складні речі [39: 68].

В українському мовознавстві метафори в релігійних текстах аналізувала О. Зелінська на матеріалі барокових проповідей [17: 280–290], О. Ясіновська на матеріалі текстів отців Церкви досліджувала систему метафоричних образів у структурі концепту заздрість [37], Т. Шиляєва описала специфіку репрезентації та функціонування метафор у християнських інтернет-виданнях [36], А. Ковтун вивчала роль метафори у творенні української релігійної лексики [18]. Н. Коч основні метафоричні трансляції сакрального знання досліджувала на матеріалі пам'яток писемності східних слов'ян [19].

Метафори дороги, які стали предметом опрацювання в цій статті, лінгвісти вивчали на матеріалі текстів художньої літератури. А. Москальчук розглядала лінгвокультурний концепт "дорога" у творах В. Шевчука [23], О. Немировська описала специфіку творення хронотопу дороги як одного з чинників утворення жанру історичної прози [24].

Мета дослідження. Мета запропонованої статті – з'ясувати роль метафор дороги в релігійному дискурсі, завдання якого спонукати людину до праведного життя.

Матеріалом цього дослідження стали проповіді та звернення релігійних діячів Української Греко-Католицької Церкви, порилюднені на офіційному сайті Синоду єпископів УГКЦ: <https://synod.ugcc.ua/>.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів.

Осмислення життя як шляху, зауважує Т. Радзівська, є поширеною метафорою наявною в семантиці багатьох мов [29: 189]. За даними дослідниці, метафори, що в повсякденні концептуалізують людське життя як шлях передають уявлення про життя як простір, що заповнюється подіями, ланцюг періодів, організованих за принципом контрасту [31: 188–190]. Метафора дороги, на думку Б. Рамчиковської, закорінена в споконвічному людському досвіді, тобто у просторовому переживанні реальності [37: 47]. А. Чудзик аналізуючи метафору дороги, зауважує, що вона спочатку має фізичне значення й базується на чуттєвому, тілесному відчутті руху в просторі до певної точки, потім значення розширюється метонімічно та метафорично до багатьох важливих психологічних, символічних, соціальних та екзистенціальних сфер людського життя [38: 31]. Через метафори шляху, дороги осмиблюється й християнська концепція людського життя.

У релігійних текстах натрапляємо на метафори дороги в їхньому традиційному несакральному розумінні, утворені на базі лексем **шлях, дорога**: *Важливо, щоб ми переживали це вознесення, щоб небо в нашій душі настало, щоб від настання неба змінилося наше реагування, можливо на важкі ситуації, на різні обставини, щоб на них ми вміли по-небесному реагувати на дорогах нашого життя* [26]; *Ми звикли кликати до Бога, благаючи про порятунок, поміч, милосердя. Проте, як тільки наша*

молитва буває вислуханою, ми продовжуємо наш шлях, забуваючи про джерело цієї благодаті, забуваємо прославити Бога і подякувати Йому [26]. Проте вживання метафори дороги з таким значенням у релігійному дискурсі трапляється рідше, для нього більш властиво вживання метафор дороги для окреслення морально-етичних вимірів способу життя людини [17: 282–283], дорога в сакральному значенні – це шлях, що має кінцеву мету, шлях до спасіння й здобуття вічного життя: *Ви і я є частиною тієї самої спільноти. Ми крокуємо через життя, кінцевого пунктом якого є Царство Небесне. Як і в усіх інших подорожах, тут можуть бути різні важкі моменти чи випробовування, іноді ця подорож може здатися довгою та нудною, а часом – інтенсивною чи навіть захоплюючою* [1]. У наведеному контексті мета шляху позначена лексемою *пункт*, концептуалізація дороги відбувається також за допомогою дієслова руху – *крокувати*. Життєвий шлях у релігійному світобаченні може реалізуватися однією з двох доріг – дорогою правильною – *праведною*, і неправильною – *неправедною*.

Дорога праведна представлена в досліджуваних текстах численними метафорами: *Божий шлях, шлях віри, дорога спасіння, дорога оживлення, дорога правди, спасенна дорога, дорога життя, стежка милосердя тощо*. Лексема *дорога* в структурі метафори праведної дороги може сполучатися з назвами конкретної християнської чесноти: *Господи мій і Спасителю Ісусе Христе! Провадь мене безпечною дорогою покорі, простоти і послуху, щоб я міг за Твоєю ласкою оминати всі пастки і сильця диявола та крокувати спасенною дорогою Твоєї волі, вертаючись до свого краю – до Небесної вітчизни ...* [12]. Як зауважує Б. Рамчиківська, моральний порядок у житті людини, тобто правильний рух прямим шляхом, визначається Божою волею та мудрістю. Лінгвістка цитує

євангельський текст зі словами Христа, який сказав: "Я – дорога і правда і життя. Ніхто не приходить до Отця, як тільки через Мене" і апелює до біблійних образів дороги, де позитивна оцінка була присвоєна прямій дорозі, а будь-які відхилення від дороги оцінювалися негативно. Вибір дороги, відмінної від прямої, горбистої, звивистої приписується грішникам, тим, хто йде до загибелі. Ідеальна дорога – це гідне життя з законом Божим [42: 47].

Автори релігійних текстів акцентують на тому, що взірцем проходження праведної дороги є життя Ісуса Христа, яке означено метафорами **дорога спасіння, дорога послуху, дорога жертви, дорога служіння, шлях віри**: *Сьогоднішнє Євангеліє показує нам Ісуса, Який є в дорозі до Єрусалиму. Це – дорога спасіння, дорога, яка веде на Голгофу, дорога послуху Отцеві Небесному. Ісусова дорога і дорога Церкви це – дорога спасіння, дорога жертви, дорога служіння* [13], *В попередній неділі – про Закхея – ми роздумували над важливістю бажання споглядати Христа, а це – перший крок на дорозі спасіння* [23]; *Різного роду перешкоди з'являються вже на перших етапах Божого поклику і супроводжують людину у тій чи іншій постаті впродовж усього шляху віри* [10]. Священники закликають наслідувати Христа в його вчинках, уживаючи метафору **пуститися в дорогу за Христом**: *Перед нами стоїть завдання продовжити нашу місію: стати по-новому на божий шлях і пуститися в дорогу за Христом, приймаючи логіку його любові, дарування себе іншим* [22]. У проповідницькому дискурсі промовці передають правду про те, що метою життя й поведінки людини є її порятунок. Закликаючи до праведного життя, священники оцінюють таку дорогу як *життя вповні, оживлення, уживають епітет радісний*, людину на такій дорозі очікує блаженство: *Отже,*

це шлях, вийти на який означає жити вповні. Той, хто сприймає його як належне, хто вірить в Ісуса, отримує місію: продовжувати справу Спасителя на землі в силі його Святого Духа діяти [33]; Сьогодні, у цей Світлий понеділок, ми продовжуємо наш радісний шлях назустріч воскреслому Христові [31]; Просімо в Господа ласки вже більше не вертатися до давніх звичок, не ставати більше на дорогу беззаконня, але віднині крокувати дорогою Божою, дорогою, на яку стали мудреці зі Сходу, і на якій Господь нам обіцяє повноту життя, блаженства, радості [11]; Смирено у кожному поколінні знов і знов ставати на дорогу оживлення і поглиблення своєї віри, першим кроком на якій завжди є навернення і щире покаяння [9]. Позитивна оцінка праведної дороги слугує додатковим переконувальним засобом для її обрання.

Через метафори дороги священники доносять істину про те, що людина самостійно не може осягнути праведного шляху, вона може не бачити його, але Христос завжди допоможе це зробити. Виразником цієї ідеї є повторювана метафора **відкривати шлях**: Христос приходить до нас, щоб у людському тілі перемогти смерть і відкрити людині шлях у життя вічне [32]; Але Він [Христос] відкриває перед нами цю дорогу [14]; Возносячись на небо, Христос наш Спаситель відкрив всім віруючим в Нього благодатний шлях до Отця [26]. Метафори дороги, як уже було зазначено, концептуалізуються через дієслова зі значенням "вести, супроводжувати": по **дорозі правди** людину ведуть вищі сили – Господь, Боже провидіння, Богородиця, Божа мудрість тощо: Просімо Бога, аби дав нам сили, щоб з любов'ю йти дорогою, якою поведе нас Боже Провидіння, щоб бути готовими на жертву, якої вимагатиме від нас Господь [11]; Нехай Божа мудрість веде всіх нас дорогами правди [26]; Це є тією дорогою, котру

сьогодні для людства започатковує Пречиста Діва Марія своїм відданням Богові і це дорога, якою вона напевно веде нас дорогами нашого життя до перемоги Божої, яка дарує нам у серцях і у нашому суспільстві мир, котрий походить не від людей, а від Бога [34]. Священник попереджає християн, що навернення на праведну дорогу може мати труднощі, але до неї кличе Бог: Щоб нас спонукати до навернення, до руху, щоб запросити нас в дорогу до поглиблення духовного життя, Господь в своєму Провидінні може використати зовсім несподівані обставини, які спонукатимуть нас до пригадування, ставитимуть нам, можливо, незручні запитання та кликатимуть нас в дорогу, до переміни, до навернення [9].

У цьому ж ключі постає образ дороговказу, який допомагає дотримуватися правильного шляху: *Із цього прикладу бачимо, як небезпечно на дорозі спасіння бути самовпевненому. Пам'ятаймо, що ми не є вічними на цій землі, тож нехай християнська покора буде нашим дороговказом [16]; Усе в світі, що може бачити око, має служити людині дороговказом до Бога [15].*

Метафора дороги може бути реалізована як мандрівка, подорож тривалістю у все життя разом з усіма християнами, що реалізовано в словосполученнях **духовна мандрівка, духовна подорож**, якою номінують як сучасні події, так і події, описані у Святому Письмі: *Наше християнське життя є і має бути подорожжю. Наше життя як християн є духовною мандрівкою, яку ми схильні розглядати як особисту подорож, дуже приватну, яка не залучає інших. Це є відносини між мною та Богом. Варто зауважити, що всі образи та молитви Церкви зображують духовне життя як спільноту, яка мандрує разом, як це зробив Ізраїль під час втечі з Єгипту та поки він блукав пустелею протягом 40 років. Ми читаємо про*

духовну подорож вибраного народу в книзі Виходу. І це ніколи не була приватна подорож для тих хто бере в ній участь, вони переживали всі події історії спасіння як спільнота, так само як вони переживали Бога як спільноту [4].

Метафоричний образ мандрівки позначає й частину великої праведної дороги, обмежену якоюсь подією релігійного життя. У часі такої мандрівки християнин під керівництвом священника поступово осмислює істини, звіряє з ними власне життя, переживає релігійні почуття, усвідомлює сакральність свята, зміцнюючись у вірі: *Ми продовжуємо нашу великопісну мандрівку, прямуючи за Христом, уважно вслухаючись у Його слово та стаючи свідками Його спасительних чудес* [28]; *Тому з усіма своїми фізичними та духовними силами вирушаймо у спільну мандрівку віри із владикою Богданом!* [9].

В аналізованих текстах постає метафоричний образ **іншої дороги**. Він базується на євангельській оповіді про неповернення східних царів до Ірода: *Господь наказує і нам, подібно як царям зі Сходу, "до Ірода вже більше не вертати, а вирушати іншою дорогою до свого краю"* (пор. Мт. 2, 12) [12]. Інша дорога символізує народження "іншої людини", людини, яка зійшла з дороги беззаконня, дороги гріха й прагне навернення до справжніх цінностей: *Проте, можливо, сумний досвід нам підказує, що не так просто крокувати "іншою дорогою", не так просто раз на завжди стати на Божий шлях і більше не вертатися на шлях гріха і беззаконня; У поведінці трьох царів зі Сходу можемо виокремити три чесноти, які їм стали у пригоді у крокуванні «іншою дорогою», і які нам можуть допомогти перемогти всі підступи лукавого, а саме – покора, простота і послух* [12]. Автор послання до вірних сам розкриває символічний зміст метафори **інша дорога**: Після

того, як мудреці склали Ісусові свої дари і віддали Йому поклін, то, сказано в Євангелії від Матея, "попереджені звістні до Ірода не завертати, пустились іншою дорогою у край свій" (Мт. 2, 12). Вони верталися до свого краю іншою дорогою. Проте, зміна стосувалася не лише географічного маршруту. Настала глибинна переміна їхнього життя. Вони верталися не тільки «іншою дорогою», вони верталися, будучи іншими людьми. Зустріч із Богом назавжди перемінила їхнє життя і назавжди залишила печать у їхніх душах. [11]. Священник закликає адресатів змінити дорогу, тобто змінити своє життя, якщо воно було неправедним, у наведеному фрагменті образ іншої, праведної дороги, реалізовано за допомогою лексеми метафори стежка християнського милосердя: *Ось це є самим необхідним, що повинні зробити і ми в ці святі дні. І нам не потрібно повертатися тією ж самою дорогою, якою ми прийшли; ні – змінимо дорогу, змінимо мораль, змінимо життя, – підемо іншою дорогою. Не станемо повертатися до минулих пристрастей, до гріхів, до минулої погібелі, а розпочнемо йти іншою стежкою – християнського милосердя*. [11].

Антиподом дороги праведної є дорога неправедна. Вона представлена численними варіантами лексичних компонентів: наприклад, **дорога самобману, ілюзій, дорога беззаконня**: *Диявол, який є великим брехуном, підступно штовхає нас на шлях самообману й ілюзій* [27]. Поводирем на таких дорогах виступають злі сили. Застерігаючи від неправедної дороги, священник повідомляє про небезпеки, які очікують людину на них: *Коли людина далека від Господа, живе у своє задоволення, прямує дорогою беззаконня, не хоче чути про Божі установи, – Господь не відкидає її, а утримує при житті у своєму Провидінні! Бог очікує кожную людину як свою найріднішу дитину,*

щоб їй допомогти. І коли вона віддаляється від Нього, наражається на духовну небезпеку, здобуває багато гріховних ран [12].

Неправедна дорога реалізується через метафори зі значенням **звести з дороги** "зійти з дроги", що може відбутися з волі людини або під чийось впливом: *Де взявся спокусник, котрий звів Єву і Адама з дороги правди і вічного життя? Світ ангельських духів Бог створив для служіння божественній славі і для того, щоб вони були його посланцями до людей та провадили їх дорогою до неба* [34].

Метафора неправедної дороги знаходить утілення в конструкціях, що вказують на відсутність руху або перебування за межами власне дороги – **узбіччі, біля дороги**. Гріховність, неправедні вчинки порівнюють із людиною, що заблукала, утратила орієнтацію, збилася з дороги, відкинута на узбіччя. У наведеному далі фрагменті проповіді священник окреслює дуже невтішні реалії для людини, що зійшла з праведної дороги, життя такої людини представлено як **пильока існування, жалюгідне животіння**, посилюють відчуття небезпечності такої дороги атрибутиви **сліпий, немічний**: *Ця людина об'явиться в сьогоднішньому Євангелії в образі сліпого Вартимея. Це він сидить на узбіччі дороги, сліпий, позбавлений повноти життя, укритий тільки плащем, занурений в пильоку цього земного існування. Він є образом кожної людини, яка віддалилася від Бога через гріх, а тому осліпла душевними очима, втратила орієнтацію в дочасності і вічності, не знає, куди йти і як далі жити, приречена на жалюгідне животіння, відсунена на узбіччя дороги, яка веде до Дому Отця* [13]; *Він розумів, що він або зараз буде зцілений Христом, або ж до самої смерті залишиться біля дороги, сліпим та немічним* [15].

Виконуючи місію навернення людини до праведного життя,

священник переконує в можливості зійти з неправедної дороги, у наведеному контексті з **дороги страждання, болю, повільного помирання**, та обрати інший шлях: *Можна сказати, що біля цього неназваного по імені села зустрілися дві процесії, два походи, дві дороги – дорога Ісуса як носія і Подателя життя, і дорога отих нещасних прокажених, дорога страждання, болю і повільного помирання. Із цієї зустрічі настає радикальна зміна, настає глибоке зцілення, настає спасіння* [12]. Використання опозиційних метафор і їхня мовна реалізація виявляє сутність кожної з них, що дає адресату змогу самостійно зробити вибір у житті. Допомогою у виборі правильного стане молитва, у тексті якої священник уживає метафори на позначення праведної та неправедної дороги **бездоріжжя гріха**, яке доповнює символіка блукання, **дорога беззаконня – дорога життя**: *О Милосердний і довготерпеливий Боже! Разом з царями-мудрецьями в покорі приступаю до Твоїх ясел і прошу в Тебе прощення за все моє блукання бездоріжжями гріха. Моя душа так часто буває подібна до стайні, де бракує світла, запаху чеснот і розквіту життя. Але Ти, мій Милостивий Господи, приходиш, щоб спасати грішників. То ж народися у моїй душі, очисти і освяти її своїм народженням і дай, щоб відтепер і назавжди я оминав дорогу беззаконня, а крокував дорогою життя. Амінь.* [11].

Специфічним для сучасних релігійних творів є проєкція метафор дороги на українські реалії: тяжка та кривава боротьба України за волю означена євангельськими метафорами **тернистий шлях, хресна дорога, дорога страждань, кривавий шлях на Голгофу**: *Цьогорічна наша мандрівка до святкування Великодня була правдивим відображенням хресної дороги Ісуса Христа на шляху до Його Перемоги і Воскресіння. Цей шлях*

хресної дороги, яку Україна, хоч і продовжує ще долати, але вже показав російському агресорові та всьому цивілізованому світові, що любов до життя, до свободи та до своєї рідної батьківщини здатна творити чудеса і перемагати ворога, який в рази чисельніший та набагато більше оснащений військовою технікою [6]; Разом із Христом український народ, що прагне лише бути собою, проходить кривавий шлях на Голгофу; Український народ іде кривавим шляхом на Голгофу лише за прагнення бути собою [7]; Христос вчить нас жертовної любові до кожного ближнього. Просімо Господа, щоб Він допоміг нам з мужністю перейти цей тернистий шлях, двигаячи свої терпіння щодня, пам'ятаючи, що після найбільш кривавої страсної п'ятниці наступає той радісний ранок світлого Христового Воскресіння – перемоги життя над смертю. Нехай на цій дорозі нас супроводжують Пресвята Богородиця і всі святі та блаженні українського народу, які дають нам свідчення непохитної віри [8]. Метафора **узбіччя дороги** в цьому контексті пов'язана не з гріховністю, а передає семантику страждання: *Господи, Ісусе Христе, підними з узбіччя запорошеної дороги народ України та «помилуй», укріплюючи нас у живій вірі та ділах милосердя* [15]. Захист Вітчизни – це **дорога боротьби**, а віру в перемогу посилюють паралелі з Воскресінням Христа: *Таким чином ми разом зі Спасителем стаємо на дорогу боротьби зі злом та смертю; на дорогу, яка веде до Воскресіння, до перемоги Христа над смертю і світла над темрявою* [9]; **дорога до славного воскресіння – духовного і національного, напрям руху до свободи** Сьогодні ми згадуємо Героїв Небесної сотні. Їхня жертва – особливий момент в історії України, який був позначений найбільшим кровопролиттям на Майдані. Їхній голос крові кличе до неба з майданів нашого славного, Богом любленого

Киева. Сьогодні послухаймо цього голосу і будьмо певні, що **напрямок руху до свободи**, який той голос нам підказує – це саме та дорога, що нею хоче нас провадити у своїх обіймах Небесний Отець [30]; Лише один Господь знає скільки часу триватимуть ці страждання нашого народу, але ми віримо, що Бог виведе нас до славного воскресіння – духовного і національного [28]; Пам'ятаймо, що мир у світі починається з нашого особистого навернення та в слідуванні за Христом. На цій дорозі, якою йде наш народ, просімо заступництва Пресвятої Богородиці та Всіх Святих Української Землі. Послання митрополита Володимира Війтишина на Великий піст [9].

Висновки й перспективи дослідження. У релігійному дискурсі активно вживають метафору дороги. Життя як дорога категоризується через лексеми на позначення дороги: дорога, шлях, стежка, через дієслова із семантикою руху: іти, крокувати, пуститися в дорогу. Метафора дороги може бути реалізована як мандрівка, подорож тривалістю в усе життя або ж як фрагмент, обмежений якоюсь подією.

Метафора дороги вживається в мирському розумінні як життєвий шлях людини, але він може бути реалізований різними дорогами, які утворюють метафоричну опозицію *дорога праведна / дорога неправедна*. Обидві дороги конкретизуються через метафори, що містять аксіологічну характеристику життєвим орієнтирам людини. Мовна реалізація опозиційних метафор дороги виявляє сутність кожної з них, що дає адресату релігійного дискурсу змогу самостійно зробити вибір у житті.

Акцент у релігійному дискурсі робиться на передачі правди, на тому, що метою життя й поведінки людини є її порятунок, але людина самостійно не може досягнути цього шляху, вона може не бачити його. Таку ідею передають метафори на позначення супроводу в

дорозі, який здійснює Бог, Христос, Богородиця. Неправедну дорогу, крім оцінних означень, презентує також простір на її маргінесах – узбіччя. Названі метафори виконують прагматичну роль, бо дають змогу адресатам релігійного тексту обрати правильну дорогу в житті.

Перспективи досліджень убачаємо у вивченні прагматики інших типів метафор у релігійному дискурсі: мілітарної, аграрної тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Бичок М. Ми покликані бути справжніми послами Божої любові, миру та милосердя. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/vladyka-mykolay-bychok-my-poklykani-buty-spravzhnimy-poslamy-bozhoy-lyubovi-muru-ta-myloserdya-8301/> (дата звернення 15 травня 2022).

2. Бубній М. Великодне послання. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/nasha-syla-peremogy-u-nadiynomu-soyuznyku-voskreslodzh-mu-hrysti-velykodn-poslannya-vladyky-myhaula-bubniya-8912//> (дата звернення 15 квітня 2022).

3. Вайгель Дж. Український народ іде кривавим шляхом на Голгофу лише за прагнення бути собою. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/ukraynskyu-narod-ide-kryvavym-shlyahom-na-golgofu-lyshe-za-pragnennya-buty-soboyu-dzhordzh-vaygel-8764//> (дата звернення 15 квітня 2022).

4. Війтишин В. Великодне послання. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/u-den-voskresinnya-nesimo-usim-lyubov-myloserdya-i-vidkrytist-velykodn-poslannya-vladyky-volodymyra> (дата звернення 26 квітня 2022).

5. Війтишин В. Послання на Великий піст. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/myr-u-sviti-pochynatsya-z-nashogo-osobystogonavennya-poslannya-myropolitya-volodymyra-viutyshyna-na-velykyu-pist-8337/> (дата звернення 7 березня 2022).

6. Великдень і Воскресіння: подорож від страху до радості і надії. Великодне послання ієрархів УГКЦ в Канаді URL: <https://synod.ugcc.ua/data/velykden-i-voskresinnya-podorozh-vid-strahu-do-radosti-i-nadiy-velykodn-poslannya-irarhiv-ugkts-v-kanadi-8798/> (дата звернення 26 квітня 2022).

7. Возняк І. Введення в храм Пресвятої Богородиці. URL: https://www.truechristianity.info/ua/books/slovo_gospodnye_zhyve_ta_diyalne_na_vvedennya_v_hram_presvya_toyi_bogorodyci.php / (дата звернення 26 квітня 2022).

8. Возняк І. Возняк про істинне розуміння хреста. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/myropolityigor-voznjak-pro-istynne-rozuminnya-hresta-spoglyadamo-ne-lyshe-na-spasennyu-hrest-a-yasno-bachymo-nanomu-samogo-spasytelya-nashogo-boganashu-lyubov-1599/> (дата звернення 15 травня 2022).

9. Дзюрах Б. Назустріч Різду: День 15. "Шукайте Господа, і житимете...". 2021. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/nazustrichrizdu-den-15-shukayte-gospoda-i-zhytymete-7551/> (дата звернення 26 квітня 2022).

10. Дзюрах Б. Назустріч Різду: День 17. Крокувати назустріч Христові. 2021. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/nazustrichrizdu-den-17-krokovaty-nazustrich-hrystovi-7581/> (дата звернення 30 березня 2022).

11. Дзюрах Б. Назустріч Різду: День 20. Не повертатися до Ірода, але ступати дорогою життя. 2021. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/nazustrichrizdu-den-20-ne-povertatysya-do-iroda-ale-stupaty-dorogoyu-zhyttya-7600> (дата звернення 30 березня 2022).

12. Дзюрах Б. Назустріч Різду: День 21. Іншою дорогою вертатися до свого краю. 2021. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/nazustrichrizdu-den-21-inshoyu-dorogoyu->

vertatysya-do-svogo-kraju-7604/ / (дата звернення 30 березня 2022).

13. Дзюрах Б. Не даймо ворогові окупувати наше єство, взяти у заручники наше серце, спустошити нашу душу. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/vladyka-bogdan-dzyurah-ne-daymo-vorogovi-okupuvaty-nashe-stvo-vzyaty-u-zaruchnyku-nashe-sertse-sпустoshyty-nashu-dushu-9161/> (дата звернення 26 квітня 2022).

14. Ісиченко І. Проповідь на день Богоявлення Господнього URL: <https://kyrios.org.ua/propovidi/propovidi-na-nedili-i-svjata/43295-propovid-naden-bohoiavlennia-hospodnoho-ihor-isichenko-2018.html/> (дата звернення 26 квітня 2022).

15. Івасюк В. Усе в світі, що може бачити око, має служити людині дороговказом до Бога. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/vladyka-vasyl-ivasyuk-use-v-sviti-shcho-mozhe-bachyty-okoma-sluzhyty-lyudyni-dorogovkazom-do-boga-7954/> (дата звернення 2 лютого 2022).

16. Івасюк В. Ми повинні порівнювати себе не з грішниками, а зі святими людьми. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/myrovynni-porivnyuvaty-sebe-ne-z-grishnykamy-a-zi-svyatymy-lyudmy-vladyka-vasyl-ivasyuk-8072/> (дата звернення 16 лютого 2022).

17. Зелінська, О.Ю. Українська барокова проповідь: мовний світ і культурні витоки. Київ, "Видавничий дім Дмитра Бураго", 2013. 408с.

18. Ковтун А. А. Роль метафори у творенні української релігійної лексики. *Термінологічний вісник*, 2015, Вип. 3(2). С. 239 –249.

19. Коч Н. В. Концептуальна метафора як спосіб сакрального пізнання. Наукові записки Національного університету "Острозька академія": серія "Філологія", 2018. Вип. 3 (71). С. 96–99.

20. Колтун М. Великодне привітання. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/staty->

[blagovisnykamy-gospodnogo-voskresinnya-velykodne-pryvittannya-vladyky-myhayla-koltuna-dlya-voyniv-tayh-rodyn-8901/](https://synod.ugcc.ua/data/staty-blagovisnykamy-gospodnogo-voskresinnya-velykodne-pryvittannya-vladyky-myhayla-koltuna-dlya-voyniv-tayh-rodyn-8901/) (дата звернення 26 квітня 2022).

21. Монахова Т. В. Концепти "дім" і "дорога" у творах Валерія Шевчука: Коментар письменника. *Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах*, 2007. № 1. С. 90–91.

22. Мошчич Й. Великодне послання. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/staty-po-novomu-na-bozhyu-shlyah-i-pustytysya-v-dorogu-za-hrystom-velykodn-poslannya-vladyky-yosafata-moshchycha-8860/> (дата звернення 26 квітня 2022).

23. Москальчук А. Концепт 'дорога' у структурі художньої картини світу В. Шевчука: традиційні та індивідуально-авторські складники. *Синопсис: текст, контекст, медіа*, 2015, № 3 (11). doi: 10.28925/2311-259x.2015.344.

24. Немировська О. Хронотоп дороги в жанрі історичної прози. *Мова*, 2017. № 28. С. 82– 88.

25. Немировська О. Ф. Домінанта дороги в жанрі історичної прози (на матеріалі повісті Осипа Назарука "Роксоляна". *Записки з українського мовознавства*. 2010. Вип. 19. С. 70-78.

26. Приріз Я. Запросити Бога до свого серця, щоб бути людиною вознесіння. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/vladyka-yaroslav-pryriz-zaprosyty-boga-do-svogo-sertsya-shchob-buty-lyudynoyu-vozneshinnya-9275/> (дата звернення 26 квітня 2022).

27. Приріз Я. Одна з найбільших труднощів у нашому житті... URL: <https://synod.ugcc.ua/data/vladyka-yaroslav-pryriz-odna-z-naubilshyh-trudnoshchiv-u-nashomu-zhytti-tse-vminnya-buty-chesnymy-iz-soboyu-8091/> (дата звернення 18 лютого 2022).

28. Приріз Я. Пізнати гріх. Проповідь на 29 Неділю по Зісланні Святого Духа Проповідь на 29 Неділю по Зісланні Святого Духа 16 грудня

2018. URL:
<https://synod.ugcc.ua/data/propovid-na-29-nedilyu-po-zislanni-svyatogoduha-269/> (дата звернення 26 квітня 2022).

29. Радзієвська Т. В. Нариси з концептуального аналізу та лінгвістики тексту Радзієвська Т. В. Текст – соціум – культура – мовна особистість. К.: ДП "Інформ.-аналіт. агентство", 2010. 491 с.

30. Святослав. Бог чекає на наше навернення. Проповідь Блаженнішого Святослава у неділю Блудного сина. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/bogcheka-na-nashe-navernennya-propovid-blazhennishogo-svyatoslava-u-nedilyu-bludnogo-syna-8147/> (дата звернення 30 березня 2022).

31. Святослав. Собор, який збирає свій народ. Проповідь Блаженнішого Святослава у Світлий понеділок. 2022. URL:

<https://synod.ugcc.ua/data/soboryakuu-sobyra-sviy-narod-propovid-blazhennishogo-svyatoslava-u-svitlyu-ponedilok-8904/> (дата звернення 27 квітня 2022).

32. Святослав. Черпаймо силу від Животворного хреста: Проповідь Блаженнішого Святослава у Хрестопоклонну неділю. 2022. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/cherpajmo-sylu-vid-zhyvotvornogo-hresta-propovid-blazhennishogo-svyatoslava-u-hrestopoklonnu-nedilyu-8616/> (дата звернення 28 березня 2022).

33. Сеньків Т. Вознесіння відкриває продовження всього послання, яке Ісус розпочав під час свого земного життя. URL:

<https://synod.ugcc.ua/data/vozneshynny-a-vidkryva-prodovzhennya-vsogo-poslannya-yake-isus-rozpochav-pid-chas-svogo-zemnogo-zhyttya-vladyka-taras-senkiv-9276/> (дата звернення 26 квітня 2022).

34. Сеньків Т. Проповідь на Благовіщення. 2022. URL: [<stanetsya-za-tvoym-slovom-vladyka-taras-senkiv-na-blagovishchennya-8717/> \(дата звернення 15 травня 2022\).](https://synod.ugcc.ua/data/navitpered-lytsem-smerti-zalyshytysyaljudynoyu-kotra-kazhe-bogovi-nehay-</p></div><div data-bbox=)

35. Сеньків Т. Проповідь на Стрітення. 2022. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/vladyka-taras-senkiv-na-stritennya-vidnayty-v-bozisvitlo-dlya-sebe-shchob-staty-svitlomodlya-inshyh-8092/> (дата звернення 15 травня 2022).

36. Шиляєва Т. Метафоричні моделі в християнських інтернет-виданнях. *Text et culture: збірник наукових праць*. Ізмаїл: РВВ ІДГУ, 2018. Вип. 1. С. 87-91.

37. Ясіновська О. Фітоморфна метафора у структурі концепту задрість у релігійному дискурсі отців церкви. *Scientific Journal «ScienceRise»* №5/1(5), 2014. С. 91-97.

38. Chudzik A. Droga jako metafora językowa. *Droga w języku i kulturze. Analizy antropologiczne*, red. Jan Adamowski, Katarzyna Smyk, Wydawnictwo UMCS, 2011, Lublin. S. 27-36.

39. Drabik-Frączek B. Metafora w służbie T(t)ajemnicy. *Słowo, doświadczenie, tajemnica*. Katowice 2015. S.29-43.

40. Dobrzyńska T. Metafora w dyskursie politycznym. *Stylistyka*, № 18, S. 65-84. P URL: <https://czasopisma.uni.opole.pl/index.php/s/article/view/3514>.

41. Lakoff G. and Johnsen M. *Metaphors we live by*. London: The university of Chicago press, 2003. 193 p.

42. Ramczykowska Beata. Metafora DROGI jako środek perswazji w dyskursie kaznodziejskim *Język - Szkoła - Religia*, №9/1, 2014. S.45-54.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATE)

1. Bychok M. My poklykani buty spravzhnimy poslamy Bozhoi liubovi, myru ta myloserdia [We are called to be true ambassadors of God's love, peace, and mercy]. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/vladyka>

-mykolay-bychok-my-poklykani-buty-spravzhnimy-poslamy-bozhoy-lyubovi-myru-ta-myloserdya-8301/ (reference date 15.05.2022). [in Ukrainian].

2. Bubnii M. Velykodnie poslannia [Easter message]. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/nasha-sylaperemogy-u-nadiynomu-soyuznyku-voskreslodzh.mu-hrysti-velykodn-poslannya-vladyky-myhayla-bubniya-8912/> (reference date 15.04.2022). [in Ukrainian].

3. Vaihel Dzh. Ukrainskyi narod ide kryvavym shliakhom na Holhofu lyshe za prahnennia buty soboiu [The Ukrainian people are going on a bloody path to Golgotha only for the desire to be themselves]. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/ukraynskyy-narod-ide-kryvavym-shlyahom-nagolgofu-lyshe-za-pragnennya-butysoboyu-dzhordzh-vaygel-8764/> (reference date 15.04.2022). [in Ukrainian].

4. Viityshyn V. Velykodnie poslannia [Easter message]. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/u-den-voskresinnya-nesimo-usim-lyubov-myloserdya-i-vidkrytist-velykodn-poslannya-vladyky-volodymyra> (reference date 26.04.2022). [in Ukrainian].

5. Viityshyn V. Poslannia na Velykyi pist [Message for Lent]. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/myr-u-sviti-pochynatsya-z-nashogo-osobystogonavernennya-poslannya-mytropolyta-volodymyra-viityshyna-na-velykyy-pist-8337/> (reference date 07.03.2022). [in Ukrainian].

6. Velykden i Voskresinnia: podorozh vid strakhu do radosti i nadii. Velykodnie poslannia iierarkhiv UHKTs v Kanadi [Easter and Resurrection: a journey from fear to joy and hope]. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/velykden-i-voskresinnya-podorozh-vid-strahu-doradosti-i-nadiy-velykodn-poslannya-irarhiv-ugkts-v-kanadi-8798/> (reference date 26.04.2022). [in Ukrainian].

7. Vozniak I. Vvedennia v khram Presviatoi Bohorodytsi [Introduction to the Church of the Blessed Virgin]. URL: https://www.truechristianity.info/ua/books/slovo_gospodnye_zhyve_ta_diyalne/na_vvedennya_v_hram_presvyatoyi_bogorodyci.php / (reference date 26.04.2022). [in Ukrainian].

8. Vozniak I. Pro istynne rozuminnia khresta [About the true understanding of the cross]. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/mytropolyt-igor-voznjak-pro-istynne-rozuminnyahresta-spoglyadamo-ne-lyshe-naspasenny-hrest-a-yasno-bachymo-nanomu-samogo-spasytelya-nashogo-bogonashu-lyubov-1599/> (reference date 15.05.2022). [in Ukrainian].

9. Dziurakh B. Nazustrich Rizdву: Den 15. "Shukaite Hospoda, i zhytymete..." [Towards Christmas: Day 15. "Seek the Lord and you will live..."]. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/nazustrichrizdву-den-15-shukayte-gospoda-i-zhytymete-7551/> (reference date 26.04.2022). [in Ukrainian].

10. Dziurakh B. Nazustrich Rizdву: Den 17. Krokuvaty nazustrich Khrystovi [Towards Christmas: Day 17. To step towards Christ]. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/nazustrichrizdву-den-17-krokuvaty-nazustrich-hrystovi-7581/> (reference date 30.03.2022). [in Ukrainian].

11. Dziurakh B. Nazustrich Rizdву: Den 20. Ne povertatysia do Iroda, ale stupaty dorohoiu zhyttia. [Towards Christmas: Day 20. Not to return to Herod, but to tread the path of life]. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/nazustrichrizdву-den-20-ne-povertatysia-do-iroda-ale-stupaty-dorogoyu-zhyttia-7600> (reference date 30.03.2022). [in Ukrainian].

12. Dziurakh B. Nazustrich Rizdву: Den 21. Inshoiu dorohoiu vertatysia do svoho kraiu [Towards Christmas: Day 21. Returning to your land by another road]. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/nazustrichrizdву-den-21-inshoiu-dorogoyu>

vertatysya-do-svogo-krayu-7604/ / (reference date 30.03.2022). [in Ukrainian].

13. Dziurakh B. Ne daimo vorohovi okupuvaty nashe yestvo, vziaty u zaruchnyky nashe sertse, spustoshyty nashu dushu. [Let us not allow the enemy to occupy our being, to take our heart hostage, to devastate our soul.]. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/vladyka-bogdan-dzyurah-ne-daymo-vorogovi-okupuvaty-nashe-stvo-vzyaty-u-zaruchnyky-nashe-sertse-spustoshyty-nashu-dushu-9161/> (reference date 26.04.2022) [in Ukrainian].

14. Isichenko. Propovid na den Bohoiavlennia Hospodnoho [Sermon on the day of the Epiphany]. URL: <https://kyrios.org.ua/propovidi/propovidi-na-nedili-i-svjata/43295-propovid-naden-bohoiavlennia-hospodnoho-ihor-isichenko-2018.html/> (reference date 26.04.2022). [in Ukrainian].

15. Ivasiuk V. Use v sviti, shcho mozhe bachyty oko, maie sluzhyty liudyni dorohovkazom do Boha [Everything in the world that the eye can see must serve as a guide to God.]. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/vladyka-vasyl-ivasyuk-use-v-sviti-shcho-mozhe-bachyty-oko-ma-sluzhyty-lyudyni-dorogovkazom-do-boga-7954/> (reference date 02.02.2022). [in Ukrainian].

16. Ivasiuk V. My povynni porivniuvaty sebe ne z hrishnykamy, a zi sviatymy liudmy. [We must not compare ourselves with the Baptists, but with the holy people]. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/my-povynni-porivnyuvaty-sebe-ne-z-grishnykamy-a-zi-sviatymy-lyudmy-vladyka-vasyl-ivasyuk-8072/> (reference date 16.02.2022) [in Ukrainian].

17. Zelins'ka O.Yu. (2013). Ukrayins'ka barokova propovid': movnyy svit i kul'turni vytoky [Ukrainian baroque sermon: language world and cultural origins]: monohrafiia. Kyiv: "Vydavnychyy dim Dmytra Buraho". 408 p. [in Ukrainian].

18. Kovtun A. A. (2015). Rol' metafory u tvorenni ukrayins'koyi relihiynoyi leksyky [The role of metaphor in the

creation of Ukrainian religious vocabulary]. Terminolohichnyy visnyk. Vyp. 3(2). P. 239–249 [in Ukrainian].

19. Koch N. V. (2018). Kontseptual'na metafora yak sposib sakral'noho piznannya [Conceptual metaphor as a way of sacred cognition]. Naukovi zapysky Natsional'noho universytetu "Ostroz'ka akademiya": seriya "Filolohiya". Vyp. 3(71). P. 96–99 [in Ukrainian].

20. Koltun M. Velykodnie pryvitannia [Easter greetings]. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/staty-blagovisnykamy-gospodnogo-voskresinnya-velykodnie-pryvitannya-vladyky-myhayla-koltuna-dlya-voyniv-tayh-rodyn-8901/> (reference date 26.04.2022). [in Ukrainian].

21. Monakhova T. V. (2007). Kontsepty "dim" i "doroha" u tvorakh Valeriya Shevchuka: Komentar pys'mennyka [Concepts of «house» and «road» in the works of Valery Shevchuk: Writer's comment]. Ukrayins'ka mova y literatura v serednikh shkolakh, himnazyakh, litseyakh ta kolehiumakh. № 1. P. 90–91. [in Ukrainian].

22. Moshchych Y. Velykodnie poslannia [Easter greetings]. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/staty-povnomu-na-bozhyy-shlyah-i-pustytysya-v-dorogu-za-hrystom-velykodn-poslannya-vladyky-yosafata-moshchyha-8860/> (reference date 26.04.2022). [in Ukrainian].

23. Moskal'chuk A. (2015). Kontsept 'doroha' u strukturi khudozhn'oyi kartyny svitu V. Shevchuka: tradytsiyni ta individual'no-avtors'ki skladnyky [The concept of 'road' in the structure of an artistic painting]. Synopsys: tekst, kontekst, media. № 3(11). doi: 10.28925/2311-259x.2015.344. [in Ukrainian].

24. Nemyrovs'ka O. (2017). Khronotop dorohy v zhanri istorychnoyi prozy. Mova [Chronotope of the road in the genre of historical prose]. № 28. P. 82–88 [in Ukrainian].

25. Nemyrovs'ka O. F. (2010). Dominanta dorohy v zhanri istorychnoyi prozy (na materialy povisti Osypa Nazaruka "Roksolyana" [The dominant road in the genre of historical prose (based on the story of Osip Nazaruk "Roksolyan"). Zapysky z ukrayins'koho movoznavstva. Vyp. 19. P. 70–78 [in Ukrainian].
26. Pryriz Ya. Zaprosty Boha do svoho sertsia, shchob buty liudynoiu voznesinnia [Invite God to your heart to be a man of ascension]. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/vladyka-yaroslav-pryriz-zaprosty-boga-do-svogo-sertsya-shchob-but-lyudynoyu-vozesinnya-9275/> (reference date 26.04.2022). [in Ukrainian].
27. Pryriz Ya. Odnazna z naibilshykh trudnoshchiv u nashomu zhytti... [One of the biggest difficulties in our lives]. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/vladyka-yaroslav-pryriz-odna-z-naibilshykh-trudnoshchiv-u-nashomu-zhytti-tse-vmynnya-but-chesnymy-iz-soboyu-8091/> (reference date 18.02.2022). [in Ukrainian].
28. Pryriz Ya. Piznaty hrih. Propovid na 29 Nediliu po Zislanni Sviatoho Dukha Propovid na 29 Nediliu po Zislanni Sviatoho Dukha 16 hrudnia 2018 [Know sin.]. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/propovid-na-29-nedilyu-po-zislanni-svyatogoduha-269/> (reference date 26.04.2022). [in Ukrainian].
29. Radziievska T. V. (2010). Narysy z kontseptualnoho analizu ta linhvistyky tekstu. Tekst – sotsium – kultura – movna osobystist [Essays on conceptual analysis and text linguistics. Text – society – culture – linguistic personality]. Kyiv: DP "Inform.-analit. ahentstvo". 491 p. [in Ukrainian].
30. Sviatoslav. Boh chekaie na nashe navernennia. Propovid Blazhennishoho Sviatoslava u nediliu Bludnoho syna [God is waiting for our conversion]. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/bog-cheka-na-nashe-navernennya-propovid-blazhennishoho-svyatoslava-u-nedilyu-bludnoho-syna-8147/> (reference date 30.03.2022). [in Ukrainian].
31. Sviatoslav. Sobor, yakyy sobyraie svii narod. Propovid Blazhennishoho Sviatoslava u Svitlyi ponedilok [A cathedral that gathers its people. Sermon of His Beatitude Sviatoslav on Bright Monday]. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/sobor-yakyy-sobyra-sviy-narod-propovid-blazhennishoho-svyatoslava-u-svitlyi-ponedilok-8904/> (reference date 27.04.2022). [in Ukrainian].
32. Sviatoslav. Cherpaimo sylu vid Zhyvotvornoho khresta: Propovid Blazhennishoho Sviatoslava u Khrestopoklonnu nediliu [Let's draw strength from the Life-Giving Cross]. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/cherpaymo-sylu-vid-zhyvotvornogo-hresta-propovid-blazhennishoho-svyatoslava-u-hrestopoklonnu-nedilyu-8616/> (reference date 28.03.2022). [in Ukrainian].
33. Senkiv T. Voznesinnia vidkryvaie prodovzhennia vsoho poslannia, yake Isus rozpochav pid chas svoho zemnoho zhyttia [Ascension reveals the continuation of the entire message that Jesus began during his earthly life.]. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/vozesinnya-a-vidkryva-prodovzhennya-vsogo-poslannya-yake-isus-rozpochav-pid-chas-svogo-zemnoho-zhyttia-vladyka-taras-senkiv-9276/> (reference date 26.04.2022). [in Ukrainian].
34. Senkiv T. Propovid na Blahovishchennia [Sermon on the Annunciation]. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/navit-pered-lytsem-smerti-zalyshytysya-lyudynoyu-kotrazkazhe-bogovi-nehay-stanetsya-za-tvoym-slovom-vladyka-taras-senkiv-na-blahovishchennya-8717/> (reference date 15.05.2022). [in Ukrainian].
35. Senkiv T. Propovid na Stritennia [Sermon on the Meeting]. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/vladyka-taras-senkiv-na-stritennya-vidnayty-v-bozi->

svitlo-dlya-sebe-shchob-staty-svitlom-dlya-inshyh-8092/ (reference date 15.05.2022). [in Ukrainian].

36. Shylyayeva T. (2018). Metaforichni modeli v khrystyyans'kykh internet-vydannyakh [Metaphorical models in Christian online publications]. Text et culture: zbirnyk naukovykh prats'. Izmayil: RVV IDHU. Vyp. 1. P. 87–91. [in Ukrainian].

37. Yasinovs'ka O. (2014). Fitomorfna metafora u strukturi kontseptu zazdrist' u relihiynomu dyskursi ottziv tserkvy [Phytomorphic metaphor in the structure of the concept of envy in the religious discourse of the church fathers]. Scientific Journal «ScienceRise». № 5/1(5). P. 91–97. [in Ukrainian].

38. Chudzik A. (2011). Droga jako metafora jezykowa [Dear as a language metaphor.]. Droga w jezyku i kulturze Analizy antropologiczne, red. Jan Adamowski,

Katarzyna Smyk, Wydawnictwo UMCS, Lublin. S. 27–36. [in Polish].

39. Drabik-Fraczek B. (2015). Metafora w sluzbie T(t)ajemnicy [A metaphor in the service of M (m)ystery]. Słowo, doświadczenie, tajemnica. Katowice. P. 29–43. [in Polish].

40. Dobrzyńska T. Metafora w dyskursie politycznym [Metaphor in political discourse]. Stylistyka. № 18. P. 65–84. URL:

<https://czasopisma.uni.opole.pl/index.php/s/article/view/3514>. [in Polish].

41. Lakoff G. and Johnsen M. Metaphors we live by. (2003.) London: The university of Chicago press, 193 p. [in English].

42. Ramczykowska Beata. (2014). Metafora DROGI jako środek perswazji w dyskursie kaznodziejskim [The metaphor of the ROAD as a means of persuasion in the preaching discourse]. Język – Szkoła – Religia. № 9/1. P. 45–54. [in Polish].

Стаття надійшла до редколегії: 30.06.2022

Схвалено до друку: 26.08.2022